

(๒๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕ - ๑๖/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๔

วันที่ ๖ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง

{ ศาลอาญา
-

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกร้องจำนวน ๒ คำร้อง (นางสาวเบนจา อะปัญ ผู้ถูกร้องในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ลศ ๖/๒๕๖๔ และนายณัฐชนน ไพโรจน์ ผู้ถูกร้องในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ลศ ๘/๒๕๖๔) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๔)

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลอาญา เป็นผู้กล่าวหา ยื่นกล่าวหานางสาวเบนจา อะปัญ เป็นผู้ถูกร้อง ต่อศาลอาญา ขอให้ลงโทษผู้ถูกร้องในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๘๐ เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๙

- ๒ -

เมษายน ๒๕๖๔ มวลชนกลุ่ม “แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม” ใช้เครื่องขยายเสียง และทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ อีกทั้งร่วมตะโกนด้วยข้อความต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย ภายในบริเวณศาลอาญา ผู้ถูกกล่าวหาแสดงพฤติกรรมโดยวิ่งผ่านแนวรั้วแผงเหล็กที่กั้นอยู่บริเวณ หน้าบันไคทางขึ้นด้านหน้าศาลอาญา โปรยแผ่นกระดาษขณะวิ่งขึ้นบันได และพูดผ่านเครื่องขยายเสียง กล่าวโทษศาลยุติธรรมและตุลาการศาลยุติธรรม การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการประพฤติตน ไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลและกระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลอาญา ว่าด้วยการรักษาความสงบ เรียบร้อยในบริเวณศาลอาญา พ.ศ. ๒๕๖๔ ฉบับลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔

ผู้ถูกกล่าวหาแย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ บัญญัติให้ศาล มีอำนาจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี คือ (ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ (ข) ให้ลงโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยกำหนดโทษจำคุกไว้สูงสุด ถึงหกเดือน เป็นบทบัญญัติที่ให้ดุลพินิจแก่ศาลสามารถลงโทษจำคุกสูงสุดถึงหกเดือนได้ทันทีโดยปราศจาก การใช้มาตรการอื่น ๆ ก่อน ทั้งที่ยังมีมาตรการที่จำกัดสิทธิที่น้อยกว่าไม่ว่าจะเป็นการกำหนดขั้นตอนให้ต้อง ตักเตือนก่อนใช้อำนาจในการลงโทษจำคุก การเพิ่มโทษในส่วนของโทษปรับแทนและลดระยะเวลา ในการจำคุก หรือแม้กระทั่งการปรับเปลี่ยนโทษจำคุกดังกล่าวเป็นคุมขังเพียงยี่สิบสี่ชั่วโมงเท่านั้น นอกจากนี้ การกำหนดโทษจำคุกในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลสูงถึงหกเดือนเป็นการกำหนดโทษร้ายแรง และไม่สอดคล้องกับหลักความจำเป็น เพราะไม่ใช่มาตรการที่จำกัดสิทธิที่น้อยที่สุดหากเปรียบเทียบกับ การกำหนดโทษในต่างประเทศที่มีการกำหนดมาตรการจำกัดสิทธิของบุคคลที่น้อยกว่า เนื่องจากยังมี การกำหนดโทษกักขังหรือจำคุกในระยะเวลาที่สั้นกว่าแต่สามารถทำให้บรรล่วัตถุประสงค์ในการควบคุม การพิจารณาคดีให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อยได้ เช่น ประเทศอังกฤษกำหนดโทษโดยการควบคุมตัวไม่เกิน หนึ่งเดือน หรือประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกำหนดโทษโดยการนำไปคุมขังไม่เกินหนึ่งสัปดาห์ อีกทั้งกฎหมายภายในตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๔ กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหนึ่งเดือน นอกจากนี้การกำหนดโทษจำคุกสูงถึง หกเดือนดังกล่าวยังเป็นมาตรการที่ขัดต่อหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ เนื่องจาก เป็นมาตรการที่ทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนต้องถูกจำกัดอย่างรุนแรงและสูญเสียไปมากกว่า ประโยชน์สาธารณะที่ได้รับจากการทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยสงบเรียบร้อย และยังก่อให้เกิดต้นทุน

ทางสังคมที่รัฐต้องเสียไปในการดำเนินการเพื่อดูแลผู้ต้องขังโดยไม่จำเป็น ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความได้สัดส่วน เป็นการเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

คำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๔)

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลอาญา เป็นผู้กล่าวหา ยื่นกล่าวหานายณัฐชนน ไพโรจน์ เป็นผู้ถูกกล่าวหา ต่อศาลอาญา ขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๘๐ เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๔ มวลชนกลุ่ม “แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม” ใช้เครื่องขยายเสียงและทำกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ อีกทั้งร่วมตะโกนด้วยข้อความต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในบริเวณศาลอาญา ผู้ถูกกล่าวหาเข้าร่วมชุมนุมโดยยืนอยู่บริเวณหน้าบันไดทางขึ้นด้านหน้าศาลอาญา และพูดผ่านเครื่องขยายเสียงกล่าวโทษศาลยุติธรรมและตุลาการศาลยุติธรรม การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการประพฤติน่าไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลและกระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลอาญา ว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลอาญา พ.ศ. ๒๕๖๔ ฉบับลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔

ผู้ถูกกล่าวหายื่นคำโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ โดยแสดงเหตุผลเช่นเดียวกับคำร้องที่หนึ่ง

ศาลอาญาเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคำร้องโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ซึ่งศาลอาญาจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงส่งคำโต้แย้งทั้งสองคำร้องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๔) และคำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๔) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลอาญาจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อผู้ถูกกล่าวหา

- ๔ -

ทั้งสองคำร้องโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำร้องทั้งสองมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นประเด็นเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน โดยให้เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๔ เป็นสำนวนคดีหลัก

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองคำร้องและเอกสารประกอบแล้วเห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงไม่ทำการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” และวรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล มีเจตนารมณ์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล ให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรม อันเป็นมาตรการทางกฎหมายซึ่งเป็นที่ยอมรับกันตามหลักสากลทั่วไป ศาลในแต่ละประเทศทั่วโลกได้นำหลักเรื่องละเมิดอำนาจศาลไปใช้ประกอบการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีให้สมเจตนารมณ์เพื่อผดุงความยุติธรรมแก่คู่ความ โดยมาจากแนวความคิดที่ว่าศาลหรือองค์กรตุลาการมีอำนาจหน้าที่ยุติข้อพิพาทและบังคับใช้กฎหมาย การพิจารณาคดีของศาลเป็นกระบวนการที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล ซึ่งนอกจากจะอำนวยความยุติธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายแล้ว การพิจารณาคดีที่ราบรื่นถูกต้อง

- ๕ -

ตามกระบวนการที่กฎหมายบัญญัติยังประโยชน์แก่ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองด้วย จึงจำเป็นต้องมี บทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องละเมิดอำนาจศาลให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีได้โดยอิสระ ปราศจากการกระทำอันเป็นการรบกวน ขัดขวาง ช่มชู้ หรือบีบบังคับ หรือเป็นปฏิปักษ์ ขัดแย้ง หรือขัดขึ้น ไม่เคารพเชื่อฟังระเบียบปฏิบัติหรือข้อกำหนดหรือคำสั่งของศาล หรือเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานยุติธรรม หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการทำให้ความน่าเชื่อถือของศาลลดลง ซึ่งการฝ่าฝืนกระบวนการพิจารณาคดีของศาลในการบังคับใช้กฎหมายย่อมมีความร้ายแรงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการละเมิดบทบัญญัติของกฎหมายโดยตรง อีกทั้งหากศาลถูกทำลายความศรัทธาหรือความเชื่อมั่นลงไป สถาบันที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคนในสังคมย่อมถูกทำลายลงไปด้วยเช่นกัน การกำหนดความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จึงเป็นหลักการพื้นฐานที่จะรักษาระบบกฎหมายให้มีความมั่นคง ทั้งยังเป็นการสร้างกลไกในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งความเคารพและยอมรับในอำนาจตุลาการและคุ้มครองสถาบันศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นการปกป้องความน่าเชื่อถือของศาลในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้ว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง” ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลจึงมีได้กำหนดไว้เพื่อคุ้มครองผู้พิพากษาเป็นการส่วนตัว หากแต่คำนึงถึงการดำรงและรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรมในบ้านเมืองและความน่าเชื่อถือของศาลในฐานะผู้ใช้อำนาจตุลาการเป็นสำคัญ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดมาตรการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ (ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ (ข) ให้ลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ” วรรคสอง บัญญัติว่า “การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้นให้กระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ศาลนั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการก็ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีกำหนดโทษจำคุกและปรับนั้นให้จำคุกได้ไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท”

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองที่ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี คือ ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือให้ลงโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยกำหนดโทษจำคุกไว้สูงสุดถึงหกเดือน เป็นบทบัญญัติที่ให้ดุลพินิจแก่ศาลสามารถลงโทษจำคุกสูงสุดถึงหกเดือนได้ทันทีโดยปราศจากการใช้มาตรการอื่น ๆ ก่อน และเป็นการกำหนดโทษที่รุนแรงทั้งที่ยังมีมาตรการที่จำกัดสิทธิที่น้อยกว่า ไม่สอดคล้องกับหลักความจำเป็น และเป็นมาตรการที่ทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนต้องถูกจำกัดอย่างรุนแรงและสูญเสียไปมากกว่าประโยชน์สาธารณะที่ได้รับจากการทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยสงบเรียบร้อย และก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมที่รัฐต้องเสียไปในการดำเนินการเพื่อดูแลผู้ต้องขังโดยไม่จำเป็น อันเป็นการเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดการกระทำอันเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ในหลายกรณี ซึ่งในแต่ละกรณีส่งผลกระทบต่อการพิจารณาคดีของศาลแตกต่างกันออกไป ตั้งแต่การกระทำที่มีลักษณะเป็นการสร้างความไม่สงบเรียบร้อยในบริเวณศาลจนไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ไปจนกระทั่งการกระทำที่ทำให้อำนาจศาลลดความน่าเชื่อถือและความศักดิ์สิทธิ์ลง ทั้งกรณีที่เกิดขึ้นต่อหน้าศาลในขณะออกนั่งพิจารณาคดีซึ่งมีผลกระทบต่อการพิจารณาคดีที่ต้องดำเนินไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรม และกรณีที่ไม่ได้เกิดขึ้นต่อหน้าศาลแต่การกระทำส่งผลกระทบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลหรือส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมของศาล จึงจำเป็นต้องกำหนดวิธีการลงโทษแก่ผู้ที่กระทำละเมิดอำนาจศาลตามความเหมาะสมของการกระทำในแต่ละกรณี การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี คือ ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือให้ลงโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจเลือกใช้วิธีการที่กฎหมายกำหนดนั้นได้ตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งกรณีตามหลักความจำเป็นเพื่อกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาน้อยที่สุดแต่ต้องบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้ด้วย เนื่องจากในบางกรณีใช้เพียงมาตรการสั่งลงโทษโดยการไล่ออกจากบริเวณศาลก็สามารถที่จะระงับยับยั้งการกระทำอันเป็นการละเมิดอำนาจศาลนั้นและทำให้กระบวนการพิจารณาดำเนินต่อไปได้ แต่บางกรณีการกระทำนั้นไม่ได้เกิดขึ้นต่อหน้าศาล

- ๗ -

หรือในบริเวณศาล หรือเมื่อไล่ออกจากบริเวณศาลแล้วผู้กระทำผิดขึ้นไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่มีความเคารพยำเกรงต่อกฎหมาย หรือเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล หรือส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมของศาลอย่างร้ายแรง ศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษจำคุก หรือปรับผู้กระทำละเมิดอำนาจศาล หรือจะสั่งลงโทษทั้งสองวิธีก็ได้ หาใช่บทบังคับให้ศาลต้องสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลด้วยการจำคุกโดยทันทีแต่อย่างใด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจเลือกวิธีลงโทษผู้กระทำความผิดได้นั้น จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักความจำเป็นแล้ว

สำหรับข้อโต้แย้งที่ว่าโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหกเดือน ไม่สอดคล้องกับหลักความจำเป็นเพราะไม่ใช่มาตรการที่จำกัดสิทธิน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกำหนดโทษในต่างประเทศ รวมถึงโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๔ ที่กำหนดให้ศาลลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหนึ่งเดือน นั้น เห็นว่า การกำหนดอัตราโทษฐานละเมิดอำนาจศาลในแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันตามสภาพของสังคมและบุคคลในประเทศนั้น ๆ โดยมีการกำหนดอัตราโทษจำคุกทั้งที่น้อยกว่าและมากกว่าของไทย ซึ่งการกำหนดบทลงโทษในกฎหมายย่อมมีเหตุผลความจำเป็นหรือความเหมาะสมในแต่ละเรื่องแต่ละกรณีต่างกันไป ไม่อาจกำหนดเป็นบรรทัดฐานเดียวกันเพื่อใช้แก่การกระทำ พุทธการณณ์ เหตุการณณ์ หรือผลลัพธ์ที่แตกต่างกันได้ นอกจากนี้ ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีอื่นใดที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น โดยศาลใช้กระบวนการพิจารณาที่คู่ความเผชิญหน้ากันในห้องพิจารณาลักษณะของคดีรวมถึงสภาพบังคับและความร้ายแรงของโทษทำให้มีโอกาสที่จะเกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบริเวณศาล อันนำไปสู่การกระทำละเมิดอำนาจศาลได้มาก แตกต่างกับกรณีของศาลปกครองที่ใช้กระบวนการพิจารณาที่คู่ความมีโอกาสที่จะพบกันศาล โดยศาลมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ลักษณะของคดีเป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเอง อันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง การกำหนดมาตรการลงโทษตามกระบวนการพิจารณาของศาลดังกล่าวย่อมมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและจำเป็นเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและสามารถดำเนินต่อไปโดยไม่เสียความยุติธรรม มาตรการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด

- ๘ -

ฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ที่กำหนดอัตราโทษจำคุกไว้สูงกว่าที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๔ จึงเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายบรรลุล่วงวัตถุประสงค์ในการป้องกันและยับยั้งบุคคลที่กระทำการหรือจะกระทำการอันเป็นการละเมิดอำนาจศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแม้กฎหมายจะกำหนดให้ศาลสามารถสั่งลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหกเดือนก็ตาม แต่ก็เป็นกำหนดอัตราโทษจำคุกชั้นสูงโดยไม่มีขั้นต่ำ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษชั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ หรือไม่ลงโทษก็ได้ ทั้งนี้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดี

ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี และกำหนดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน จึงเป็นมาตรการที่มีความเหมาะสมทำให้บรรลุล่วงวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็น และได้สัดส่วนหรือมีความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับกับสิทธิหรือเสรีภาพที่ประชาชนจะต้องสูญเสียไป แม้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอยู่บ้าง แต่ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ เป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่สอดคล้องกับหลักความจำเป็นและหลักความได้สัดส่วน พอเหมาะพอควรแก่กรณี ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(คำวินิจฉัยที่ ๑๕ - ๑๖/๒๕๖๔)

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

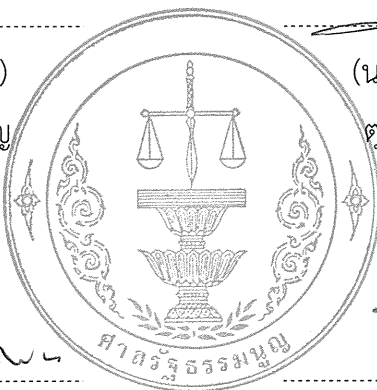
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุตม สิทธีวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวิรุพห์ แสงเทียน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจิรนิติ หะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ